

ВСЕУКРАЇНСЬКІ ГАЗЕТИ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ	
91497	«Методист»
37865	Методист. Комплект
37138	Методист. Комплект книжок. Шкільний світ
21616	«Управління освітою»
40691	«Директор школи»
95538	«Директор школи. Шкільний світ»
35251	«Завуч»
21617	«Сучасна школа України»
91830	«Школа»
49558	Управління закладом освіти. Шкільний світ. Комплект
95009	Керівнику освітньої установи. Комплект книжок. Шкільний світ
49557	Комплект для адміністрації школи. Шкільний світ
35266	ШКІЛЬНИЙ СВІТ. Класичний комплект
99807	ШКІЛЬНИЙ СВІТ. Мега-комплект
91836	«Шкільний світ» + БІБЛІОТЕКА. Комплект
89380	ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА ВІД «ШКІЛЬНОГО СВІТУ». Комплект
01699	ШКІЛЬНИЙ СВІТ. БІБЛІОТЕКА. Комплект
98937	Комплектуємо шкільну бібліотеку. Шкільний світ
23675	Каталог педагогічної преси та навчально-методичної літератури

Журнал «Методист»
Свідоцтво серія КВ № 17910-6760Р від 22.06.2011

Індекс у «Каталозі видань України» — 91497.

**Головний редактор
Наталія ЧИРЕНКО**

Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. Редакція може не поділяти погляду автора. За достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей відповідають автори публікацій. Рукописи не рецензуємо і не повертаємо. Претензії до публікації приймаються у письмовому вигляді протягом 30 днів від дня виходу номера журналу у світ. Рекламодавець відповідає за достовірність рекламної інформації, за зміст та відповідність реклами законодавству. Засновник — ТОВ «Редакції загальнопедагогічних газет». Видавець — ТОВ «Редакції загальнопедагогічних газет».

Адреса: вул. Тимірязєвська, 2, м. Київ, 01014

Довідка для передплатників та авторів
Тел.: (044) 537-32-00
відділ продажу: (044) 284-24-50
Тел./факс: (044) 286-34-48

www.osvita.ua.com
E-mail: metodist@1veresnya.com.ua
metodist.1veresnya@gmail.com

© ТОВ «Редакції загальнопедагогічних газет», 2013.
Усі права захищені. Будь-яке відтворення матеріалів або фрагментів із них можливе лише за наявності письмового дозволу ТОВ «Редакції загальнопедагогічних газет».
Видається із січня 2012 р. один раз на місяць.

Зміст

УПРАВЛІННЯ

О. Сокурєнко

Підготовка педагогів до роботи з обдарованими

учнями..... 3

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В. Кириченко, Г. Ковганич

Планування навчально-виховної роботи школи 7

Л. Гребенчукова

Нові технології навчання та виховання в умовах

санаторію 18

АНАЛІТИКА

О. Пучкова

Роль методичної служби в удосконаленні професійної

компетентності педагогів 26

РЕСУРСИ

О. Данилюк

Загальна характеристика ключових компетентностей

шкільного бібліотекаря 28

Н. Колган

Творча педагогічна майстерня 33

Здіймайтеся вище! 35

ВКЛАДКА

Н. Прокопчук

Робоча книга методиста з психологічної служби

УПРАВЛІННЯ

Якщо ти подумаєш
двічі перед тим, як один
раз сказати, ти скажеш
удвічі краще.
Т. Пейн

Актуальність проблеми організації роботи з обдарованими дітьми і молоддю та підготовки педагогів до цієї діяльності зумовлена концептуальними положеннями та державними вимогами реформування освіти в Україні, спрямованими на становлення особистості дитини, розвиток її здібностей і обдарувань, навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти й самореалізації особистості.

Підготовка педагогів до роботи з обдарованими учнями

Теоретико-методичні засади

Олена СОКУРЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач Миколаївського регіонального центру Інституту обдарованої дитини НАПН України, доцент кафедри психології, педагогіки та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Значну роль у вирішенні цих завдань відіграє своєчасне виявлення та підтримка обдарованих дітей, максимальна реалізація їх задатків і здібностей, а також підготовка педагогів до роботи з ними. Отже, питання підготовки педагогів до роботи з обдарованими дітьми та молоддю в післядипломній освіті та її системна організація відповідають сучасним тенденціям розвитку освіти в Україні.

На вирішення окреслених питань орієнтована діяльність співробітників Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Миколаївського регіонального центру Інституту обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України, який у березні 2012 року розпочав свою діяльність.

Мета діяльності Миколаївського регіонального центру Інституту обдарованої дитини — сприяти підвищенню рівня професійної компетентності педагогів Миколаївської області у виявленні обдарованості, навчанні, розвитку та вихованні духовно багатой, соціально активної, фізично здорової, творчої особистості дитини.

Завдання:

- сприяти дослідно-експериментальним дослідженням Інституту обдарованої дитини НАПН України, які пов'язані з освітою обдарованих дітей;
- поширювати досвід новаторської роботи з обдарованими дітьми;
- надавати консультації педагогам, психологам, керівникам навчальних закладів із питань розвитку обдарованості й реалізації інтелектуальних та творчих здібностей дітей;
- сприяти реалізації інноваційних проектів освітніх установ, спрямованих на розвиток і вдосконалення системи роботи з обдарованими дітьми в регіоні;

- надавати науково-методичну підтримку установам шкільної, позашкільної та післядипломної педагогічної освіти, які працюють у сфері роботи з обдарованими дітьми (МАН, центри дитячої творчості, загальноосвітні заклади нового типу тощо).

Концепція діяльності в цьому напрямі ґрунтується на гуманістичних засадах філософії освіти, педагогічної та психологічної науки, спрямованих на врахування впливу людського чинника на психолого-педагогічний процес, широке охоплення питань пошуку, виявлення, розвитку та підтримки обдарованих дітей і талановитої молоді. Така система поглядів інтегрує міждисциплінарні наукові дослідження проблем обдарованості для підвищення ефективності цілісного розвитку особистості обдарованої дитини.

З метою забезпечення координації діяльності Миколаївського регіонального центру Інституту обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України на території Миколаївської області створено координаційну раду. Вона є громадським об'єднанням без прав юридичної особи, що сприяє підвищенню рівня професійної компетентності педагогів Миколаївської області у виявленні, навчанні, розвитку та вихованні обдарованої дитини, а також сприяє здійсненню діагностичної, науково-методичної, дослідно-експериментальної, інформаційно-аналітичної, організаційно-просвітницької діяльності Миколаївського регіонального центру на території Миколаївської області.

Координаційна рада співпрацює з органами місцевого самоврядування, зокрема, з муніципальними органами управління освітою, освітніми установами, розташованими на території Миколаївської області, зацікавленими громадськими об'єднаннями, організаціями, підприємствами.

Підготовка педагогів до роботи з обдарованими дітьми та молоддю — важливий компонент системи післядипломної педагогічної освіти.

Сучасний педагог має бути готовим до планування та організації роботи з обдарованими дітьми, інновацій та творчості в цій діяльності, володіти різноманітними засобами активізації здібностей учнів, систематично поповнювати знання, застосовувати в педагогічній діяльності особистісно зорієнтований підхід. Це зумовлює необхідність вивчення питання підготовки педагога до роботи з обдарованими дітьми та молоддю.

О. Хаустова наголошує на необхідності *створення освітнього середовища* з особливими

ознаками *в системі післядипломної освіти*. Воно повинно забезпечувати самоактуалізацію і самореалізацію вчителя в професійній діяльності. Учена визначає такі складові освітнього середовища: цільова, змістова, ресурсна, технологічна, управлінська та нормативна.

Цільова складова передбачає спрямованість на мету і завдання розвитку особистості вчителя та ціннісну орієнтацію педагогічного процесу. *Змістова* передбачає поглиблення акмеологічного, гуманістичного, аксіологічного, психологічного, національного та культурологічного наповнення змісту післядипломної освіти. *Ресурсна* передбачає сукупність фінансових, енергетичних, духовних, інформаційних, кадрових, матеріальних ресурсів, архітектурно-естетичні, санітарно-гігієнічні та психолого-педагогічні компоненти. *Технологічна складова* ґрунтується на доборі доцільних технологій для роботи з педагогами в післядипломній освіті. *Управлінську складову* утворюють організаційні структури управління закладами освіти, які спрямовуються на подальший розвиток педагогічних кадрів. *Нормативна* базується на нормативних документах, що регламентують процес післядипломної педагогічної освіти [7].

Стимулювання професійного самовдосконалення вчителя з метою підготовки педагогів до роботи з обдарованими дітьми та молоддю відбуватиметься за таких *організаційно-педагогічних умов*: орієнтація на гуманістичні цінності; використання культурологічного підходу; створення освітнього розвивального середовища в системі післядипломної освіти; організація навчального процесу в період курсової підготовки та міжкурсівий період; усвідомлення педагогом необхідності цілеспрямованих якісних самозмін; застосування ефективних технологій та методів навчання [5].

Ефективні засоби підготовки педагогів до роботи з обдарованими дітьми та молоддю:

- упровадження особистісно орієнтованих форм викладання матеріалу (лекцій, прес-конференцій, лекцій-дискусій, лекцій-діалогів, проблемних лекцій);
- застосування ефективних технологій (інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційних, проектних, арт-технологій, здоров'язбереження, саморозвитку) та інноваційних методів навчання (методу синектики, конкретної ситуації, «мозкового штурму», активних, ігрових, проблемних, інтерактивних методів тощо);

- участь у роботі творчих груп; вивчення перспективного педагогічного досвіду;
- оволодіння педагогічною діагностикою, навчання моделювання власної діяльності; проведення науково-практичних і теоретичних конференцій за участю науковців, викладачів-новаторів;
- складання та захист учителями індивідуальних програм професійно-особистісного зростання [1, 3, 4, 5].

У контексті проблеми підготовки педагога до роботи з обдарованими дітьми та молоддю уточнимо сутність поняття «*професійно-педагогічна спрямованість педагога на роботу з обдарованою дитиною*», під яким розуміємо знання змісту роботи з обдарованою дитиною, усвідомлення особливостей її здійснення та доцільності проведення.

О. Жосан визначає знання та вміння, необхідні для забезпечення високого рівня професійно-педагогічної підготовки вчителя до роботи з обдарованими учнями.

До загальнонаукових та фахових знань належить теорія відповідного предмета, основи суміжних предметів і вміння використовувати знання в процесі роботи з розвитку здібностей і обдарувань учнів. До фізіологічних та психологічних знань — знання вікових особливостей фізичного та психологічного розвитку школяра, психології навчання й виховання. До педагогічних та методичних знань — знання змісту педагогічного процесу, теорії і методики навчання та виховання школярів, наукової організації праці вчителя й учня [2].

Готовність педагога до роботи з обдарованою дитиною визначаємо як характеристику особистості педагога, що передбачає його здатність ставити за мету професійної діяльності розвиток здібностей і обдарувань учнів, проектувати шляхи та засоби підвищення ефективності роботи в цьому напрямі.

Отже, **метою підготовки педагога до роботи з обдарованою дитиною** в післядипломній освіті має стати розвиток професійних компетенцій учителів, необхідних для окресленої діяльності.

Завдання такої підготовки вчителя:

1. Систематизувати знання щодо сучасних тенденцій та особливостей організації роботи з обдарованою дитиною; сутності, структурних типів та особливостей виявлення обдарованості дітей; сучасної діагностики виявлення обдарованої дитини та методики її проведення; ефективних форм і методів роботи з обдарованою дитиною.

2. Сформувати вміння та навички особистісно зорієнтованого підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності обдарованих дітей; діагностика обдарованої дитини на різних етапах навчання; визначати тип та форму виявлення обдарованості дитини; визначати пріоритетні завдання та скласти індивідуальний план роботи з обдарованими дітьми; добирати ефективні форми та методи роботи з обдарованою дитиною; розробляти програму роботи з батьками обдарованих дітей; створювати умови, що сприятимуть підвищенню ефективності роботи з обдарованими дітьми; реалізовувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію.

3. Спонукаати до аналізу, інноваційності, самовдосконалення, креативності; усвідомлювати важливість ранньої діагностики сфер вияву обдарованості дітей.

У межах обласної Цільової соціальної програми розвитку освіти Миколаївської області на 2011—2015 роки та відповідно до планів роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти й Миколаївського регіонального центру Інституту обдарованої дитини НАПН України зусилля було спрямовано на реалізацію окреслених завдань.

2012 року проведено низку заходів, спрямованих на підготовку педагогічних працівників до роботи з обдарованими дітьми та молоддю.

У підготовці педагогічних працівників до роботи з обдарованими дітьми і молоддю значну увагу приділено інноваційним формам і методам. Одним із таких заходів стало навчання для методистів РМК (ММК), відповідальних за роботу з обдарованою молоддю за темою «Робота з обдарованою дитиною: проблеми і перспективи».

Питання, розглянуті під час навчання з методистами

- Особливості роботи педагогічних працівників із обдарованою дитиною.
- Робота з педагогічними працівниками за технологією «Креативне кафе» на тему «Робота з обдарованими дітьми: проблеми та перспективи».

Для директорів загальноосвітніх навчальних закладів та їхніх заступників було проведено обласний семінар «**Обдарована дитина: зрозуміти, розкрити, підтримати**».

Мета роботи семінару: визначення концептуальних засад проектування особистісно-розвивального середовища обдарованої учнівської

молоді з урахуванням результатів наукового аналізу та теоретико-експериментальних досліджень проблеми.

Питання, висвітлені під час роботи семінару

- Організація дослідно-експериментальної роботи в загально-освітньому навчальному закладі.
- Проектування психологічного розвитку обдарованих учнів.
- Теоретико-методологічні засади креативної освіти.
- Організація і зміст креативної освіти обдарованих дітей.
- Педагогічні системи навчання, виховання та розвитку креативної освіти обдарованих дітей.
- Організація педагогічного експерименту креативного навчання в урочній навчально-дослідницькій діяльності.
- Організація роботи педагогічних працівників із обдарованою учнівською молоддю в системі післядипломної педагогічної освіти.
- Психологічний супровід експериментальної роботи.

Для методистів РМК (ММК), відповідальних за роботу з обдарованою молоддю, було проведено *навчальний семінар «Формування готовності вчителів до роботи з обдарованими дітьми в системі діяльності районних методичних кабінетів»*.

Мета заходу: визначення концептуальних засад формування готовності вчителів до роботи з обдарованими дітьми в системі діяльності районних методичних кабінетів, розробка програми РМК (ММК) із підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями.

Питання, висвітлені в теоретичному модулі

- Структурно-змістове обґрунтування поняття «готовність учителя до роботи з обдарованими учнями».
- Методи та форми підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями.
- Умови ефективності процесу формування готовності вчителів до роботи з обдарованими учнями в системі діяльності районних (міських) методичних кабінетів (центрів).

Практичний модуль передбачав:

- розробку програми РМК (ММК) із підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями;
- проведення психологічного практикуму «Підготовка вчителя до психодіагностики обдарованості»;
- проведення тренінгу «Використання креативних технологій у роботі з педагогами».

Аналіз теоретичних досліджень проблеми підготовки педагогів до роботи з обдарованими дітьми та молоддю в післядипломній освіті та вивчення сучасного стану порушеної проблеми дали підстави зробити такі **висновки:** необхідно оперативно реагувати на тенденції та перспективи розвитку галузі й досягнення педагогічної науки; підготовка педагогів до роботи з обдарованими дітьми та молоддю в післядипломній освіті — обов'язковий компонент системи фахової підготовки педагогів; готовність до роботи з обдарованою дитиною — важлива характеристика особистості педагога, що передбачає його здатність ставити за мету професійної діяльності розвиток здібностей і обдарувань учнів, проектувати шляхи та засоби підвищення ефективності роботи в цьому напрямі.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І. М. Дичківська. — К.: Академвидав, 2004. — 352 с.
2. Жосан О. Е. Концептуальні засади підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями / О. Е. Жосан. — Режим доступу: <http://cmsps.edukit.kr.ua/Files/downloads/obdarovani.doc>
3. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / За заг. ред. О. М. Пехоти. — К.: А.С.К., 2001. — 256 с.
4. Педагогические технологии: Учеб. пособие для студентов педагогических специальностей / Под общ. ред. В. С. Кукушина. — М.: ИКЦ «МарТ», 2006. — 336 с.
5. Професійний розвиток педагогічних працівників: практична андрагогіка: [науково-методичний посібник / [Пуцов В.І., Набока Л.Я., Ніколенко Л.Т.]; за заг. ред. В. І. Пуцова, Л. Я. Набоки. — К.: ЦППО, 2007. — 228 с.
6. Функціонування регіонально-розподіленої мережі пошуку і розвитку обдарованих дітей: методичні рекомендації / За ред. канд. техн. наук О. Є. Стрижка. — К.: Інформаційні системи, 2010. — 170 с.
7. Хаустова О. В. Розвиток духовного потенціалу вчителя в сучасному освітньому просторі / О. В. Хаустова. — Режим доступу: <http://www.ukrdeti.com/firstforum/p58.html>
8. Яковина А. В. Формування готовності вчителів до роботи з обдарованими дітьми у системі діяльності районних методичних кабінетів: методичні рекомендації / Н. В. Яковина. — К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2011. — 40 с.